

BRIEF AAN DE RAAD

2019-15590

Beantwoording raadsvragen inkomenstoets

25 juni 2019

Aan de leden van de raad,

Door het raadslid mevrouw Slobbe zijn raadsvragen gesteld naar aanleiding van de inkomenstoets bij het bepalen van de noodzaak van jeugdhulp. Deze vragen gaan over de stand van zaken van lopende rechtszaken, de inhoud van uitspraken van de Rechtbank in deze zaken en de praktische uitvoering en zijn daarom voorgelegd aan de Service Organisatie Jeugd ter beantwoording. In deze raadsinformatiebrief leggen wij u het antwoord van de SOJ integraal aan u voor.

Aanvullend op de antwoorden van de SOJ, willen wij u nog het volgende mededelen: In antwoord op eerdere vragen van mevrouw Slobbe heeft de portefeuillehouder, mevrouw de Witte, aangegeven de ontwikkelingen rondom het pgb voor sociaal netwerk op de voet te volgen en de effecten van deze maatregel evalueren. Enerzijds ligt het in de rede om de uitkomst van de juridische procedures af te wachten. Anderzijds zien we nu al dat de maatregel onrust oplevert bij de betreffende gezinnen, die vaak al onder druk staan. We kunnen ons voorstellen dat u het onwenselijk vindt af te wachten tot de juridische procedures tot op het hoogste niveau zijn doorlopen. Wij hebben daarom opdracht gegeven om een advies voor te bereiden om de inkomenstoets tijdelijk 'on hold' te zetten, in afwachting van de definitieve jurisprudentie.

Hierna vindt u de antwoorden op de raadsvragen.

Vraag 1:

Klopt het dat de inkomenstoets gebaseerd is op tussenvonnissen van de rechtbank te Rotterdam zaak ECLI:NL:RBROT:2018:689

Aan het onderzoek naar de eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen is onder andere naar aanleiding van de genoemde tussenuitspraak (5 februari 2018) het onderzoek naar het gezinsinkomen toegevoegd (hierna: casus 1).

In een andere casus in onze regio is eveneens in een tussenuitspraak (20 maart 2018) aangegeven door de rechtbank dat er verder onderzocht moet worden of er sprake is van een gedwongen keuze tussen het verlenen van jeugdhulp of het voorzien in inkomen (hierna: casus 2).

portefeuillehouder: Jansen, T.
informatie: Bea Oomens
telefoon: 078 770 48 13
e-mail: b.oomens@zwijndrecht.nl
bijlagen:

Vraag 2:

Klopt het ook dat de vonnissen niet direct betrekking hadden op de vraag of er een inkomenstoets mag worden geheven? Maar dat deze (tussen)vonnissen meer gingen over wat er van ouders zelf mag worden verwacht in zorg en ondersteuning aan hun kind? Zijn er in mei 2019 al eindvonnissen in deze zaken? Zo ja wat zijn de eindvonnissen? Zo nee wanneer wordt er een uitspraak verwacht?

De Rechtbank Rotterdam heeft in de beide tussenuitspraken (casus 1 + 2) voor de beroepen uit onze regio daarbij de volgende verbijzondering aangegeven:

"Verweerder heeft in beginsel gelijk door te stellen dat een pgb niet is bedoeld om het inkomen aan te vullen of om inkomensderving op te vangen, maar naar het oordeel van de rechtbank wordt dat anders indien er moet worden gekozen tussen het verlenen van jeugdhulp of het verkrijgen van een inkomen. Immers, indien het gezinsinkomen te laag is en de moeder van eiser als gevolg daarvan zal moeten gaan werken om in het dagelijkse levensonderhoud te kunnen blijven voorzien, is zij niet in staat eiser de zorg en begeleiding te geven die zij hem nu geeft"

Bovenstaande heeft tot gevolg dat tijdens het onderzoek naar alle relevante factoren *-de benodigde ondersteuningsintensiteit (aard en frequentie zorghandelingen, mate van planbaarheid, mate van uitstelbaarheid, mate van toezicht, omvang in tijd), korte of langdurige (chronische) situatie, samenstelling van het gezin en de woonsituatie, (verplichte) activiteiten van de ouder zoals werk en hoeveel uur, het belang van ouder(s) te voorzien in een inkomen, de belastbaarheid van ouder(s) en de draagkracht van de ouder(s)-* om de eigen kracht van de ouders vast te stellen, bij 'het belang van ouder(s) te voorzien in een inkomen' is meegewogen of de ouder(s) gedwongen wordt (worden) een keuze te maken tussen het bieden van hulp, zorg en ondersteuning of het bijdragen aan noodzakelijk gezinsinkomen. Daarnaast wordt onder meer natuurlijk ook onderzocht en meegewogen of het daadwerkelijk gaat om jeugdhulp voorkomend uit de problemen of stoornissen van de jeugdige, of de ouder zelf aangeeft deze jeugdhulp te willen bieden, en de ouder in staat is dit ook met voldoende kwaliteit te doen en de ouder zelf niet overbelast raakt.

Casus 1

In de betreffende zaak heeft de rechtbank Rotterdam uitspraak gedaan op 26 april 2019 na de aanvullende motivering van het college. De rechtbank heeft het beroep gegrond verklaard en heeft erin opgenomen dat het college binnen 6 weken een nieuwe beslissing op bezwaar moet nemen. Uit de uitspraak blijkt niet dat de wijze van het onderzoek naar het gezinsinkomen van het college niet juist is, maar de rechtbank kan zich niet vinden in de conclusie van het college inzake de eigen kracht. Het betreffende college kan zich niet geheel vinden in de uitspraak van de rechtbank en is op 6 juni 2019 in hoger beroep gegaan tegen de uitspraak. Dit hoger beroep is pas onlangs ingediend. De verwachting is dan ook dat deze uitspraak nog enige tijd gaat duren.

Casus 2

In de betreffende zaak is door de rechtbank Rotterdam uitspraak gedaan op 8 januari 2019. De rechtbank verklaart het beroep gegrond (in verband met een gebrek in de besluitvorming), maar het college heeft met de nadere motivering het gebrek in het besluit voldoende hersteld. De rechtbank ziet dan ook aanleiding de rechtsgevolgen van het

bestreden besluit in stand te laten. Met andere woorden; de uitkomst en de gevolgen van de beslissing op bezwaar blijven onveranderd. In deze uitspraak onderschrijft de rechtbank de wijze van onderzoek van het college naar de financiële consequenties voor het gezinsinkomen. Tegen de uitspraak van de rechtbank is door de ouder(s) op 18 februari 2019 hoger beroep ingesteld bij de Centrale Raad van Beroep. De Centrale Raad van Beroep is aan zet om een zitting te plannen, deze is nog niet gepland. Deze uitspraak laat dan ook nog even op zich wachten. De ervaring is dat dit zeker tot een half jaar na de zitting kan zijn.

Vraag 3:

Zijn er in Nederland elders uitspraken over het mogen heffen van een inkomenstoets bij het PGB door gemeenten? Zo ja, wat is de strekking daarvan?

In de jurisprudentie, die ontstaat naar aanleiding van uitspraken over de uitvoering van de Jeugdwet, komt steeds duidelijker naar voren dat het college voldoende breed onderzocht moet hebben of de eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen van de ouder –de 'eigen kracht' van de ouder(s)- toereikend is. Zoals hierboven aangegeven wordt in meer uitspraken meegenomen dat hierbij ook moet worden onderzocht of ouders in staat zijn een noodzakelijk inkomen te verwerven.

De verbijzondering van de rechtbank Rotterdam is daarbij gegeven dat een pgb geen inkomensderving of daling moet opvangen, maar wel moet worden onderzocht of de ouder een gedwongen keuze moet maken tussen het bieden van jeugdhulp of het verwerven van inkomen.

Indien dit het geval is, dan kan het, alle factoren afwegende, nodig zijn een voorziening voor de jeugdige te treffen waardoor de jeugdige betaalde jeugdhulp van zijn ouder kan ontvangen.

Vraag 4:

Zijn er door gemeenten aangaande inkomenstoetsen zaken geschikt? Zo ja, hoeveel in ZHZ?

Nee, er zijn geen gevallen die specifiek op het onderzoek naar het gezinsinkomen zijn geschikt.

Vraag 5:

Lopen er hoger beroepszaken met de vraag of de inkomenstoets kan/mag? Zo ja wanneer zijn deze ingediend en wanneer wordt er een vonnis verwacht?

Zie beantwoording bij vraag 2

Vraag 6

Krijgen alle ouders die een persoonsgebonden budget voor de jeugd aanvragen voor hun kind automatisch een inkomenstoets? Zo nee wanneer niet en zo ja, kunt u dan uitleggen hoe dit zich verhoudt tot de Jeugdwet artikel 8.1.1. waarbij de regering stelt dat als ouders of jeugdigen het wensen het college een PGB moet verstrekken? Ouders kunnen dus kiezen tussen zorg in natura of een PGB. Vindt het college dat er met een inkomenstoets sprake is van keuzevrijheid voor ouders en jeugdigen? Zo ja, waarom wel, zo nee waarom niet?

Het onderzoek naar het gezinsinkomen wordt uitgevoerd indien ouders aangeven een keuze te moeten maken tussen het bieden van jeugdhulp en het verwerven van inkomen. Dit is één van de factoren die wordt onderzocht in het kader van het brede onderzoek of er een voorziening jeugdhulp nodig is in relatie tot de 'eigen kracht' van de ouder(s) (zie ook de beantwoording bij 2.). Pas nadat is vastgesteld dat een voorziening jeugdhulp aan de orde is, omdat de eigen kracht ontoereikend is, volgt of deze voorziening als zorg in natura wordt toegekend of met een pgb. Het onderzoek naar het gezinsinkomen heeft dus geen invloed op de keuze tussen zorg in natura of pgb.

Vraag 7

Zijn er ouders die een inkomenstoets weigeren? Zo ja, hoe vaak is dit al voorgekomen? Wat betekent dit dan voor de aanvraag wordt deze ouders dan verplicht om zorg in natura af te nemen? En hoe verhoudt dit zich dan tot de eerder genoemde keuzevrijheid die in de Wet verankerd is?

Ja, er zijn ouders (6 gevallen) waarbij geen medewerking is verleend aan dit onderdeel van het onderzoek.

Dit onderdeel ontbreekt dan in de afweging van alle factoren om te bepalen of de eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen van de ouder(s) toereikend is. Op basis van de overige informatie wordt dan de afweging gemaakt of een voorziening jeugdhulp nodig is. Zie verder beantwoording bij vraag 6.

Vraag 8

En hoe verhoudt dit zich tot artikel 8.1.4. van de Jeugdwet waarbij de hoogte van het inkomen van de ouders geen weigering of intrekingsgrond vormt om het PGB te weigeren?

Zie de beantwoording bij vraag 6.

Hoogachtend,

De secretaris,

De burgemeester,